

О.В. Ілліна,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАТОРСЬКИХ УМІНЬ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Упродовж останніх років процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності. Базове значення при цьому відіграє освіта, як сфера, що забезпечує розвиток людини і суспільства. Реалізації пріоритетних напрямів державної політики в контексті інтеграції до європейського та світового освітнього простору сприяють інформаційно-технологічні перетворення. Технологічний підхід забезпечує ефективність реалізації будь-якої системи, в тому числі й системи формування вмінь, необхідних для організаторської педагогічної діяльності.

У сучасній педагогічній теорії і практиці існує багато варіантів педагогічних технологій. Найбільш повну класифікацію подає Г.К.Селевко, який поділяє педагогічні технології за типом управління пізнавальною діяльністю, провідним фактором психологічного розвитку, рівнем застосування, концепцією засвоєння, філософською основою, характером змісту й структури, орієнтацією на особистісні структури, підходом до дитини, організаційними формами, домінуючим методом, напрямом модернізації традиційної системи, категорією учнів.

У нашому розумінні технологія – це конструювання процесу, проект способу його організації з послідовною орієнтацією на чітко визначені цілі, кінцевий результат, способи його досягнення; моделювання підсистем, блоків, усієї системи формування професійних умінь як цілісного процесу. Такий підхід передбачає систематичне й послідовне відтворення на практиці заздалегідь спроектованого навчально-виховного процесу.

Основний зміст технологічної спрямованості педагогічних пошуків у сучасних умовах полягає насамперед у здійсненні попереднього

проектування навчально-виховного процесу й наступного відтворення цього проекту в учнівській аудиторії. Одним із завдань педагогічної технології є створення проекту навчально-виховного процесу, який визначає структуру й зміст навчально-виховної діяльності самого учня. Суттєва риса будь-якої педагогічної технології – постійне цілепокладання, починаючи з діагностичного процесу й закінчуючи об'єктивним контролем. Важливо також зберігати структурну та змістову цілісність всього навчально-виховного процесу.

В свою чергу кредитно-модульна система підготовки фахівців – це не тільки один із шляхів оптимізації навчального процесу, а визнаний європейський стандарт та інструмент реалізації завдань мобільності майбутнього фахівця.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць, що є в свою чергу запорукою запровадження Європейських стандартів освіти. Метою впровадження цієї системи є підвищення якості освіти фахівців і забезпечення на цій основі конкурентноспроможності випускників.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу дозволяє адаптувати ідей ECTS до системи вищої освіти України і забезпечує студентам можливість навчатися за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми, що сформована за вимогами замовників та побажаннями студента. Це в свою чергу сприяє саморозвитку майбутнього фахівця, його підготовці до життя у вільному демократичному суспільстві. Відповідно до „Положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу у Житомирському державному університеті імені Івана Франка” кредит – це одиниця виміру навчального навантаження, відведеного на вивчення дисципліни, а модуль – це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними формами навчального процесу.

Один модуль дорівнює одному кредиту і дорівнює 36 годинам аудиторної та самостійної роботи. Якщо кількість годин відведена на модуль становить 0,5, 1,5 або 2,5 кредити тощо, то кількість модулів визначається із заокругленням у сторону меншого.

Для кожного модуля визначається кількість аудиторних (лекційних і практичних) годин та кількість годин самостійної роботи.

Кожне завдання, виконане студентом, оцінюється за стобальною шкалою. 91-100 балів відповідало оцінці „5” за національною шкалою і рівню А за шкалою ECTS, 75-90 балів відповідно – „4” – BC, 61-74 бали – „3” – DE, 26-60 балів – „2” – FX, 0-25 балів – „2” без права перескладання (для екзаменів та заліків) – F. Оцінка за модуль обраховується як середнє арифметичне всіх оцінок отриманих студентом.

Формування організаторських умінь майбутніх фахівців повинно бути цілеспрямованим і керованим. Необхідною умовою результативності організаторської діяльності є її повноцінна мотивація, що виявляється передусім у позитивному ставленні до неї, усвідомленні її значення для ефективності навчально-виховного процесу.

Враховуючи структуру організаторської діяльності, виділяємо компоненти процесу формування організаторських умінь: цільовий, мотиваційний, змістовий, операційно-процесуальний, оцінно-результативний.

Цільовий компонент включає: загальну мету – формування високого рівня розвитку організаторських умінь майбутніх спеціалістів; мету кожного з виділених компонентів; а також проміжні цілі, які встановлюються на кожному з етапів формування цих умінь.

Кінцевою загальною метою розробленої технології є підготовка спеціаліста, вимоги до якого містить у собі змістовий компонент. Проміжні цілі передбачають становлення особистості спеціаліста шляхом наступності й нарощування її потенціалу за прийнятими показниками й критеріями.

Мотиваційний компонент передбачає формування в майбутніх

спеціалістів системи мотивів, яка б забезпечувала процес оволодіння організаторськими вміннями. Ставиться завдання: створити та впровадити в практику навчання студентів систему мотиваційного забезпечення процесу формування організаторських умінь.

Для формування повноцінної мотивації необхідності розвитку організаторських умінь важливо забезпечити такі умови:

- утверджувати гуманне ставлення до всіх студентів, бачити в кожному особистість;
- задовольняти потреби в організаторській діяльності;
- формувати адекватну самооцінку своїх можливостей;
- використовувати різні способи педагогічної підтримки, прогнозувати ситуації;
- виховувати належне ставлення до навчальної праці, зміцнювати почуття обов'язку.

Метою змістового компоненту є формування майбутніх спеціалістів відповідно до вимог, що забезпечують високий рівень продуктивності їх діяльності.

Вихідними положеннями при складанні цієї системи вимог повинні бути суспільні й соціальні завдання й функції майбутнього спеціаліста у практичній діяльності, конкретні суспільно-історичні умови, в яких даний фахівець буде жити й працювати, стан і перспективи розвитку галузі, специфіка професійної діяльності.

Можна рекомендувати таку структуру:

- призначення спеціаліста,
- перелік посад, які він може обіймати,
- вимоги до особистісних якостей (світоглядні, громадянські, моральні, професійні й інші),
- зміст загальної, психолого-педагогічної, професійної і організаторської підготовки,
- знання й уміння, якими він має оволодіти.

В умовах кредитно-модульної системи необхідним є оцінювання роботи кожного студента групи на кожному практичному занятті. Організація проведення більшості з практичних занять у формі рольової гри, коли студенти по черзі виступають в ролі викладача, організовуючи опитування інших студентів з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних знань із конкретної теми, аналізуючи виступи й підводячи підсумки, не тільки сприяє цьому, а й відкриває можливості для формування організаторських умінь. У кінці кожного такого заняття проводиться аналіз і оцінка діяльності студента, який проводив даний фрагмент заняття, визначаються його знання і вміння. Крім цього, при проведенні практичних занять необхідно постійно використовувати рольові ігри. Наприклад, в межах курсу «Соціальна молодіжна політика» можна організувати ділові ігри у вигляді круглих столів на теми „Проблеми молоді і молодіжної політики в Україні”, „Зміст і форми участі молоді в роботі найпоширеніших в Україні релігійних конфесій”; рольову гру „прес-конференція”, яка проходить як зустріч „представників преси” і „політичних лідерів” з питань державної молодіжної політики в Україні. При вивченні теми „Соціальні аспекти захисту прав молоді в Україні” можна провести ігри „Служба соціальної адаптації молоді” та „Консультація з питань захисту соціальних прав дітей та молоді”.

Активізує роботу студентів, сприяє розвитку їх організаторських умінь захист тематичних проектів творчих груп: „Бюджет молоді сім'ї”, „Нові сімейні свята та традиції”, „Естетика побуту молоді сім'ї”, „Кризи першого року подружнього життя” тощо, ділова гра „Захист проектів подолання екологічної кризи” та рольові ігри: „Консультація з профорієнтації” і „Консультація з працевлаштування за кордоном”.

Найчастіше при організації таких форм роботи група студентів поділяється на мікрогрупи по 4-5 осіб, виділяється група арбітрів – 3-4 особи. Хід гри складається з 5 етапів:

- 1) кожна з мікрогруп одержує завдання відповідно до теми гри;
- 2) незалежно один від одного мікрогрупи в процесі ділового

спілкування готують свої проекти, доповіді, виконують завдання;

3) один представник від кожної мікрогрупи учасників робить презентацію своєї роботи;

4) група „арбітрів” виявляє „переможця” – мікрогрупу (команду) учасників, чия презентація була найпереконливішою;

5) на загальне обговорення вноситься система теоретичних положень і факторів, які були виявлені в процесі представлення групами своїх робіт.

Створення системи поетапного формування організаторських умінь в умовах кредитно-модульної системи є дієвим шляхом підготовки майбутнього спеціаліста.